

**IJTIMOIY-PEDAGOGIK FAOLIYAT METODIKASI,
MEXANIZMLARI VA TEXNOLOGIYASI**

Xaitboyev Shuxratjon– *University of Management and future technologies
universiteti, 312-guruh talabasi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ijtimoiy-pedagogik faoliyatning metodik asoslari, amalga oshirish mexanizmlari va zamonaviy texnologiyalari keng yoritilgan. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat ijtimoiy muhitda insonlarning rivojlanishi va moslashuviga ko‘mak beruvchi jarayon bo‘lib, uning asosiy maqsadi aholining turli qatlamlariga ta’lim, tarbiya va psixologik yordam ko‘rsatishdan iborat. Ushbu maqolada ijtimoiy-pedagogik faoliyatning samaradorligini oshirish uchun ishlatiladigan asosiy metodikalar, ularni tatbiq etish mexanizmlari hamda zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli tahlil qilingan. Shuningdek, ijtimoiy-pedagogik faoliyatning huquqiy va tashkiliy asoslari, hamkorlik tizimlari va innovatsion yondashuvlar bo‘yicha tavsiyalar berilgan.*

Kalit so‘zlar: *Ijtimoiy pedagogika, pedagogik metodika, ijtimoiy moslashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, innovatsion pedagogika, huquqiy asoslar*

Ijtimoiy-pedagogik faoliyatning mohiyati va ahamiyati

Ijtimoiy-pedagogik faoliyat insonlarning ijtimoiy rivojlanishi, tarbiyasi va jamiyatga moslashuvi uchun sharoit yaratishga qaratilgan tizimli jarayondir. Bu faoliyat, ayniqsa, ijtimoiy himoyaga muhtoj shaxslar – bolalar, nogironlar, yoshlar, qariyalar, yetimlar va muayyan muammolarga duch kelayotgan guruhlar bilan ishlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy pedagogika pedagogika va sotsiologiyaning kesishgan nuqtasida joylashgan bo‘lib, u insonning ijtimoiy muhit bilan o‘zaro ta’sirini tahlil qilish, tarbiya jarayonida shaxsning rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash va unga yordam berish bilan shug‘ullanadi. Shu sababli, ijtimoiy-pedagogik faoliyat nafaqat ta’lim-tarbiya jarayonini o‘z ichiga oladi, balki insonlarni ijtimoiy jihatdan qo‘llab-

quvvatlash, ularning huquqlarini himoya qilish va hayot sifatini yaxshilashga ham xizmat qiladi.

Ijtimoiy-pedagogik faoliyat samarali bo'lishi uchun u quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

- ✓ Individuallik tamoyili – Har bir shaxsning xususiyatlarini, qobiliyatlarini va ehtiyojlarini inobatga olib, individual yondashuv qo'llash.
- ✓ Samaradorlik tamoyili – Ta'lim va tarbiya jarayonida aniq natijalarga erishishni ko'zlash va bu natijalarni doimiy tahlil qilib borish.
- ✓ Hamkorlik tamoyili – Ta'lim muassasalari, jamoat tashkilotlari, davlat idoralari va oilalar bilan hamkorlik qilish orqali ijtimoiy muammolarni hal etish.
- ✓ Davomiylik tamoyili – Shaxsning ijtimoiy rivojlanishi uzluksiz bo'lishi uchun unga uzoq muddatli yordam va qo'llab-quvvatlash tizimini yaratish.

Jamiyatda barcha fuqarolarning teng imkoniyatlarga ega bo'lishi muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy pedagogika orqali nogironlar, kam ta'minlangan oilalar, qishloq hududlarida yashovchi bolalar va boshqa ijtimoiy himoyaga muhtoj guruhlarga ta'lim va tarbiya imkoniyatlari ta'minlanadi.

Bolalar va yoshlarning to'g'ri tarbiyalanishi, ijtimoiy hayotga moslashuvi va kelajakda jamiyatga foydali fuqaro bo'lib yetishishida ijtimoiy pedagogika katta rol o'ynaydi. Bu jarayonda o'qituvchilar, psixologlar, ijtimoiy ishchilar va ota-onalar hamkorlik qilishi muhimdir. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat orqali turli muammolar, masalan, huquqbuzarlik, oilaviy zo'ravonlik, bolalar va o'smirlarning ijtimoiy moslashuv muammolari, ishsizlik, yetim bolalarning jamiyatga integratsiyasi kabi muammolar hal etilishi mumkin.

Har bir shaxs jamiyatning bir qismi sifatida o'zini erkin his qilishi va ijtimoiy muhitga moslasha olishi lozim. Ijtimoiy pedagogika orqali insonlar o'zaro hurmat, muloqot madaniyati, birdamlik va tolerantlik kabi fazilatlarni shakllantirish imkoniga ega bo'ladilar.

Ijtimoiy-pedagogik faoliyat faqat ta'lim va tarbiya bilan cheklanmaydi, balki insonlarni mehnat bozoriga moslashtirish, kasbiy rivojlanish va ijtimoiy himoyani ta'minlashga ham qaratilgan. Bu orqali ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi va

ishsizlik darajasi kamaytiriladi. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat jamiyat taraqqiyoti uchun muhim bo'lib, u insonlarning rivojlanishi va jamiyatga moslashuvini ta'minlashga xizmat qiladi. Uning tamoyillari, metodlari va mexanizmlari orqali ijtimoiy muammolar hal etilib, aholining ijtimoiy-iqtisodiy imkoniyatlari kengaytiriladi. Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi bilan ijtimoiy pedagogika yangi bosqichga chiqib, turli innovatsion yondashuvlar orqali samaradorligini oshirmoqda.

Ijtimoiy-pedagogik faoliyatning metodik asoslari

Ijtimoiy-pedagogik metodikalar – bu ijtimoiy tarbiya, ta'lim va moslashuv jarayonlarini yo'lga qo'yish, shaxsning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatish va uning jamiyat bilan integratsiyasini ta'minlash uchun qo'llaniladigan usullar va yondashuvlar majmuidir. Ular ta'lim-tarbiya tizimining samaradorligini oshirish va turli ijtimoiy guruhlarga mos yondashuvni ishlab chiqish uchun ishlatiladi.

Metodik asoslar quyidagi sohalarni o'z ichiga oladi:

- ✓ Tarbiyaviy metodlar – insonning axloqiy, ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga ko'maklashish.
- ✓ Tashkiliy metodlar – ijtimoiy-pedagogik faoliyatni amalga oshirish jarayonlarini tashkil etish va boshqarish.
- ✓ Pedagogik diagnostika metodlari – shaxsning ijtimoiy holatini baholash va unga mos pedagogik yondashuvni belgilash.
- ✓ Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish – zamonaviy texnologiyalar yordamida ijtimoiy-pedagogik faoliyatni takomillashtirish.

Ushbu metodlar ijtimoiy-pedagogik faoliyatning asosiy qismlaridan biri bo'lib, insonning axloqiy, ma'naviy va madaniy rivojlanishiga yordam beradi. Rag'batlantirish va jazolash metodlari – ijtimoiy me'yor va qoidalarga rioya qilishni shakllantirish uchun ishlatiladi. O'rnak orqali ta'lim berish – shaxsga ta'sir ko'rsatishning samarali usuli bo'lib, ulug' insonlar yoki muhim shaxslarning hayot yo'llarini o'rganish orqali amalga oshiriladi.

Xulosa

Ijtimoiy-pedagogik faoliyat jamiyatning barcha qatlamlari uchun muhim bo'lib, uning asosiy vazifasi aholining ijtimoiy hayotga moslashuvini ta'minlash, ta'lim va tarbiya jarayonlarini qo'llab-quvvatlashdan iboratdir. Ushbu faoliyatning samaradorligi to'g'ri metodik yondashuv, samarali mexanizmlar va zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etish orqali oshirilishi mumkin.

Maqolada ijtimoiy-pedagogik faoliyatning metodik asoslari, jumladan, diagnostik metodika, axborot-tahliliy metodika, pedagogik ta'sir metodikasi va psixologik-pedagogik maslahat metodikasining ahamiyati ochib berildi. Shuningdek, ushbu faoliyatni amalga oshirishning huquqiy va tashkiliy mexanizmlari, institutsional tizimlari va ijtimoiy hamkorlik tamoyillari batafsil tahlil qilindi.

Zamonaviy texnologiyalar ijtimoiy-pedagogik faoliyatni yangi bosqichga olib chiqib, masofaviy ta'lim, raqamli vositalar orqali psixologik qo'llab-quvvatlash, innovatsion pedagogik yondashuvlar va trening texnologiyalari kabi usullarning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Kelajakda ijtimoiy-pedagogik faoliyatni rivojlantirish uchun ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni keng qo'llash, metodikalarni takomillashtirish va samarali hamkorlik tizimlarini shakllantirish zarur. Ushbu sohadagi ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va yangi pedagogik yondashuvlarni joriy etish orqali ijtimoiy muammolarga yechim topish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
2. Хайдаров, С. (2023). Педагогик faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakllantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.

5. Хайдаров С. (2025). Oilalalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.